

ZAMONAVIY ESTRADA MUSIQASINING YOSHLAR ONGI VA MAFKURAVIY QIYOFASIGA TA'SIRI

Tog'ayev Javohir Uchqun o'g'li

Botir Zokirov nomidagi milliy estrada san'ati instituti magistranti

Annotatsiya

Mazkur maqolada zamonaviy estrada musiqasining yoshlar ongi, dunyoqarashi va mafkuraviy qiyofasiga ko'rsatayotgan ta'siri tahlil qilingan. Musiqa inson ma'naviy hayotining ajralmas qismi sifatida yoshlar tarbiyasi, estetik didi va qadriyatlar tizimining shakllanishida muhim o'rin tutadi. Globallashuv va axborot texnologiyalari rivojlangan bugungi davrda estrada musiqasi yoshlarning hayot tarziga, fikrlash madaniyatiga va ma'naviy dunyosiga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatmoqda. Maqolada estrada musiqasining ijobiy va salbiy jihatlari, ommaviy madaniyatning yoshlar ongiga ta'siri hamda milliy musiqa madaniyatini rivojlantirish masalalari keng yoritilgan.

Kalit so'zlar: *estrada musiqasi, yoshlar, ong, mafkura, ma'naviyat, madaniyat, globallashuv, ommaviy madaniyat, milliy qadriyatlar, tarbiya.*

Kirish

Insoniyat taraqqiyoti davomida musiqa san'ati jamiyat hayotining muhim tarkibiy qismi bo'lib kelgan. Musiqa nafaqat insonning hissiy kechinmalarini ifodalash vositasi, balki uning dunyoqarashi, ma'naviyati va axloqiy qarashlariga ta'sir etuvchi muhim omil hisoblanadi. Ayniqsa, yoshlar hayotida musiqa alohida o'rin tutadi. Yoshlar kundalik hayotida musiqa tinglaydi, qo'shiqlar orqali turli g'oyalar va qarashlarni qabul qiladi hamda o'zining estetik didini shakllantiradi.

Bugungi kunda zamonaviy estrada musiqasi dunyo bo'ylab eng ommabop san'at yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Internet, ijtimoiy tarmoqlar va raqamli platformalarning rivojlanishi tufayli musiqiy mahsulotlarning tarqalish ko'lami keskin kengaydi. Natijada yoshlar turli mamlakatlar va madaniyatlarga mansub qo'shiqlar bilan tanishish imkoniyatiga ega bo'ldilar.

Shu bilan birga, estrada musiqasi yoshlar ongiga ta'sir ko'rsatadigan eng kuchli vositalardan biriga aylandi. Chunki musiqa insonning hissiy olamiga bevosita kirib boradi va uning ruhiy holati, qarashlari hamda xulq-atvoriga ma'lum darajada ta'sir qiladi. Shu sababli zamonaviy estrada musiqasining yoshlar ongi va mafkuraviy qiyofasiga ta'sirini o'rganish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Musiqa va yoshlar ma'naviyati o'rtasidagi bog'liqlik

Yoshlar ma'naviyatining shakllanishida musiqa bir nechta vazifalarni bajaradi. Avvalo, u estetik didni rivojlantiradi. Inson yaxshi va sifatli musiqani tinglash orqali go'zallikni his etishni o'rganadi. Ikkinchidan, musiqa insonning ruhiy holatiga ijobiy

ta'sir ko'rsatib, unda optimistik kayfiyat va hayotga bo'lgan qiziqishni shakllantiradi. Uchinchidan, musiqa ma'lum g'oyalar va qadriyatlarni targ'ib qilish vositasi sifatida xizmat qiladi.

Ayniqsa, yoshlar orasida mashhur bo'lgan estrada qo'shiqlari ko'pincha sevgi, do'stlik, vatanparvarlik, insonparvarlik va hayotiy maqsadlar kabi mavzularni yoritadi. Bunday qo'shiqlar yoshlarning ma'naviy dunyosini boyitishga xizmat qiladi.

Zamonaviy estrada musiqasining rivojlanish xususiyatlari

So'nggi yillarda estrada musiqasi texnologik taraqqiyot ta'sirida sezilarli darajada o'zgardi. Endilikda qo'shiqlar professional studiyalarda zamonaviy uskunalar yordamida yaratilmoqda. Musiqiy kliplar, vizual effektlar va internet marketing vositalari estrada san'atining ajralmas qismiga aylandi.

Bugungi estrada musiqasining asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

- tezkor tarqalish imkoniyati;
- keng auditoriyani qamrab olishi;
- ko'ngilocharlik funksiyasining ustunligi;
- vizual obrazlarning muhim ahamiyat kasb etishi;
- xalqaro musiqiy tendensiyalarning kuchayishi.

Mazkur omillar estrada musiqasining yoshlar orasida ommalashishiga xizmat qilmoqda. Biroq ayni paytda uning mazmuniga va tarbiyaviy ahamiyatiga jiddiy e'tibor qaratishni talab etadi.

Estrada musiqasining yoshlar ongiga ijobiy ta'siri

Zamonaviy estrada musiqasining yoshlar hayotidagi ijobiy jihatlari juda ko'p. Eng avvalo, u yoshlarning madaniy saviyasini oshirishga xizmat qiladi. Sifatli musiqiy asarlar yoshlarning badiiy tafakkurini rivojlantiradi va estetik ehtiyojlarini qondiradi.

Ikkinchidan, estrada musiqasi yoshlarda vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirishga yordam beradi. Mustaqillik, ona yurt, tinchlik va milliy qadriyatlar haqida kuylangan qo'shiqlar yoshlarning Vatanga bo'lgan muhabbatini kuchaytiradi.

Uchinchidan, motivatsion xarakterdagi qo'shiqlar yoshlarni bilim olishga, mehnat qilishga va o'z oldiga yuksak maqsadlar qo'yishga undaydi. Bunday qo'shiqlar insonda o'ziga bo'lgan ishonchni mustahkamlaydi.

To'rtinchidan, estrada musiqasi millatlar va xalqlar o'rtasidagi madaniy aloqalarni rivojlantiradi. Turli mamlakatlar musiqasi bilan tanishish yoshlarning dunyoqarashini kengaytiradi va ularda bag'rikenglik tuyg'usini shakllantiradi.

Estrada musiqasining salbiy ta'sirlari

Har qanday ijtimoiy hodisa kabi estrada musiqasining ham ayrim salbiy jihatlari mavjud. Ba'zi hollarda tijoriy manfaatlar musiqaning badiiy va ma'naviy qiymatidan ustun qo'yiladi. Natijada mazmunsiz yoki tarbiyaviy ahamiyati past bo'lgan qo'shiqlar soni ortadi.

Ayrim qo'shiqlarda boylik, hashamat, yengil hayot tarzi yoki mas'uliyatsizlik targ'ib qilinishi mumkin. Bunday mazmundagi asarlar yoshlarning qadriyatlar

tizimiga salbiy ta'sir ko'rsatishi ehtimoldan xoli emas. Bundan tashqari, ayrim xorijiy musiqiy mahsulotlarda milliy mentalitetimizga mos kelmaydigan g'oyalar uchrashi mumkin. Yoshlar bunday ta'sirlarga tanqidiy yondashmasalar, milliy qadriyatlardan uzoqlashish xavfi paydo bo'ladi.

Ommaviy madaniyat va globallashuv sharoitida estrada musiqasi

XXI asr globallashuv asri sifatida tavsiflanadi. Bugungi kunda dunyoning turli nuqtalarida yaratilayotgan madaniy mahsulotlar bir necha soniya ichida millionlab insonlarga yetib bormoqda. Bu jarayonda musiqa eng tez tarqaladigan madaniy hodisalardan biri hisoblanadi.

Globallashuvning ijobiy jihatlaridan biri turli xalqlar o'rtasidagi madaniy aloqalarning kuchayishidir. Yoshlar xorijiy mamlakatlar madaniyati bilan tanishib, o'z bilim va tasavvurlarini kengaytirish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Biroq globallashuv ayrim salbiy oqibatlarni ham yuzaga keltirishi mumkin. Ayniqsa, ommaviy madaniyat mahsulotlarining nazoratsiz tarqalishi yoshlar ma'naviyatiga ta'sir ko'rsatmoqda. Ayrim hollarda musiqa vositasida iste'molchilik kayfiyati, individualizm, mas'uliyatsizlik va yengil hayot tarzi targ'ib qilinmoqda. Bunday holatlar yoshlarning ma'naviy qarashlariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Ommaviy madaniyatning asosiy xususiyati insonning estetik va ma'naviy ehtiyojlaridan ko'ra ko'proq ko'ngilocharlikka urg'u berishidir. Natijada ayrim musiqiy mahsulotlarning mazmuni sayozlashib, badiiy saviyasi pasayib bormoqda. Shu sababli yoshlarda tanqidiy fikrlashni shakllantirish va ularni sifatli musiqiy mahsulotlarni tanlay olishga o'rgatish muhim ahamiyat kasb etadi.

Ijtimoiy tarmoqlarning musiqiy did shakllanishidagi o'rni

Bugungi kunda ijtimoiy tarmoqlar yoshlar hayotining ajralmas qismiga aylangan. YouTube, Instagram, TikTok va boshqa platformalar musiqiy mahsulotlarni ommalashtirishning asosiy vositalaridan biri hisoblanadi.

Ilgari musiqa asosan radio va televideniye orqali tarqatilgan bo'lsa, bugungi kunda internet platformalari bu vazifani o'z zimmasiga olgan. Natijada yoshlar istalgan paytda istalgan qo'shiqni tinglash imkoniyatiga ega bo'ldilar.

Biroq ijtimoiy tarmoqlarning musiqiy didga ta'siri har doim ham ijobiy emas. Ko'pincha qisqa muddatli mashhurlikka erishgan qo'shiqlar keng ommalashadi. Bunday asarlar ayrim hollarda mazmunan sayoz bo'lib, yoshlarning estetik didi rivojlanishiga yetarli darajada xizmat qilmaydi.

Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlar iste'dodli yosh ijodkorlar uchun ham katta imkoniyatlar yaratmoqda. Ular o'z ijod mahsullarini keng auditoriyaga taqdim etish va tinglovchilar e'tiborini qozonish imkoniga ega bo'lmoqda.

Milliy estrada va yoshlar tarbiyasi

Milliy estrada san'ati yoshlar ma'naviy tarbiyasining muhim vositalaridan biridir. Chunki milliy musiqada xalqning tarixi, urf-odatlarini, qadriyatlari va ma'naviy merosi o'z aksini topadi.

Milliy estrada qo'shiqlari orqali yosh avlodga ajdodlarimizning boy madaniy merosi yetkaziladi. Bu esa ularda milliy g'urur va o'zlikni anglash hissining shakllanishiga xizmat qiladi.

O'zbekiston estrada san'atida milliy ohanglar va zamonaviy musiqiy uslublarning uyg'unlashuvi kuzatilmoqda. Bu jarayon yoshlarning milliy musiqaga bo'lgan qiziqishini oshirishga yordam bermoqda.

Shu bilan birga, milliy estrada san'ati vakillari zimmasiga katta mas'uliyat yuklanadi. Chunki ularning ijodi millionlab yoshlar uchun namuna vazifasini bajaradi. Shuning uchun san'atkorlar yaratadigan qo'shiqlarda ma'naviy poklik, ezgulik, vatanparvarlik va insonparvarlik g'oyalari ustuvor bo'lishi zarur.

Estrada musiqasi va mafkuraviy ta'sir masalalari

Mafkura jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biridir. Har qanday davlat va jamiyat yosh avlodning sog'lom dunyoqarashga ega bo'lishidan manfaatdor hisoblanadi.

Musiqqa mafkuraviy ta'sirning eng samarali vositalaridan biri sanaladi. Chunki inson ko'pincha qo'shiq mazmunini hissiy jihatdan qabul qiladi. Natijada unda ma'lum qarashlar va munosabatlar shakllanadi.

Bugungi kunda ayrim xorijiy madaniy oqimlar musiqqa orqali yoshlar ongiga ta'sir o'tkazishga harakat qilmoqda. Shu sababli milliy mafkuraga mos, yuksak badiiy va ma'naviy saviyaga ega musiqiy asarlarni yaratish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

Yoshlarda mafkuraviy immunitetni shakllantirish uchun ularda mustaqil fikrlash, tahlil qilish va tanqidiy baholash ko'nikmalarini rivojlantirish zarur. Bunday fazilatlar ularning turli axborot oqimlari ta'sirida o'z pozitsiyasini saqlab qolishiga yordam beradi.

Tadqiqot tahlili

Mavzuni o'rganish jarayonida estrada musiqasining yoshlar ongiga ta'siri ko'p qirrali ekanligi aniqlandi. Musiqqa yoshlarning hissiy dunyosiga, dunyoqarashiga va xulq-atvoriga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, mazmunan boy va tarbiyaviy ahamiyatga ega qo'shiqlar yoshlarning ma'naviy rivojlanishiga xizmat qiladi. Aksincha, mazmunsiz va yengil mavzularga asoslangan qo'shiqlar ularning estetik didi va qadriyatlar tizimiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Yoshlarning musiqiy didini shakllantirishda oila, ta'lim muassasalari va ommaviy axborot vositalarining hamkorligi muhim ahamiyatga ega. Aynan shu institutlar yoshlarni sifatli va mazmunli musiqiy asarlarga yo'naltirishi mumkin.

Taklif va tavsiyalar

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

- yoshlar uchun yaratilayotgan musiqiy mahsulotlarning ma'naviy va tarbiyaviy ahamiyatini kuchaytirish;

- milliy qadriyatlarni targ'ib qiluvchi zamonaviy qo'shiqlar sonini ko'paytirish;
- ta'lim muassasalarida musiqa madaniyati bo'yicha ma'rifiy tadbirlarni kengaytirish;
- ijtimoiy tarmoqlarda sifatli milliy musiqani targ'ib qilish;
- yoshlarda tanqidiy fikrlash va axborot madaniyatini rivojlantirish;
- iste'dodli yosh san'atkorlarni qo'llab-quvvatlash;
- milliy musiqa merosini zamonaviy usullar asosida ommalashtirish;

Xulosa

Zamonaviy estrada musiqasi yoshlar ongi va mafkuraviy qiyofasining shakllanishida muhim o'rin tutadi. Musiqa inson ruhiyatiga kuchli ta'sir ko'rsatishi sababli uning mazmuni va g'oyaviy yo'nalishi alohida ahamiyat kasb etadi.

Bugungi globallashuv davrida estrada musiqasi yoshlar hayotining ajralmas qismiga aylangan. Shu sababli undan ma'naviy tarbiya vositasi sifatida samarali foydalanish zarur. Milliy qadriyatlar, vatanparvarlik, insonparvarlik va ezgulik g'oyalarini targ'ib qiluvchi musiqiy asarlar yoshlarning barkamol shaxs bo'lib voyaga yetishiga xizmat qiladi.

Shuningdek, yoshlarda musiqiy madaniyat va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali ularni turli salbiy g'oyalar ta'siridan himoya qilish mumkin. Zamonaviy estrada san'ati va milliy musiqa merosining uyg'un rivojlanishi esa yoshlar ma'naviyatini yuksaltirishning muhim omillaridan biri bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
3. Fitrat A. O'zbek klassik musiqasi va uning tarixi. – Toshkent, 1993.
4. Qodirov B. Yoshlar ma'naviyati asoslari. – Toshkent, 2020.
5. Abdullayev R. Musiqa psixologiyasi. – Toshkent, 2019.
6. Mahmudov T. Madaniyat va ma'naviyat asoslari. – Toshkent, 2018.
7. Musurmonova O. Ma'naviy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi. – Toshkent, 2017.
8. Madaniyatshunoslik asoslari. – Toshkent, 2022.
9. O'zbek milliy musiqasi va uning rivojlanish tendensiyalari bo'yicha ilmiy maqolalar.